HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כיצד [א]עושה מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן ובכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה א] היכא אמר רב פפא במילואים מאי טעמא אילימא משום דכתיב [1]שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה והכתיב [2]את החלב על החזה יביאנו אמר אביי ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה והכתיב [3]וישימו את החלבים על החזות ההוא דיהיב ליה לכהן אחרינא ואזיל ומקטר ליה והא קמ"ל דבעינן שלשה כהנים משום דכתיב [4]ברוב עם הדרת מלך: ושתי הלחם ושני כבשי עצרת [וכו']: ת"ר [5]והניף הכהן אותם על לחם הביכורים יכול יניח כבשים על גבי הלחם תלמוד לומר על שני כבשים ב] אי על שני כבשים יכול לחם על גבי כבשים תלמוד לומר על לחם הביכורים נישתקל הכתוב ואיני יודע אם לחם על גבי כבשים ואם כבשים על גבי לחם מה מצינו בכל מקום לחם למעלה אף כאן לחם למעלה היכא אמר רב פפא במילואים רבי יוסי בן המשולם אומר כבשים למעלה ומה אני מקיים על שני כבשים להוציא שבעה חנינא בן חכינאי אומר מניח שתי הלחם בין ירכותיהן של כבשים ומניף ונמצא מקיים שני מקראות הללו לחם על גבי כבשים וכבשים על גבי הלחם אמר רבי לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עושין כן [ב]אלא מניח זה בצד זה ומניף והא בעינן על א"ל רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא °רבי לטעמיה דאמר על בסמוך דתניא (א)[6]ונתת על המערכת לבונה זכה רבי אומר ג] [ג]על בסמוך אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר [7]וסכות על הארון את הפרוכת הוי אומר על בסמוך: מוליך ומביא מעלה ומוריד [וכו']: אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [ד]מוליך ומביא למי שהרוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במערבא מתנו הכי אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים אמר רבי יוסי בר רב אבין זאת אומרת שירי מצוה מעכבים את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים אמר רבה וכן לולב רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה ומחוי הכי ואמר גירא בעינא דשטנא ולאו מילתא היא משום דאתי לאתגרויי ביה ת"ר זבחי שלמי צבור טעונין תנופה ד] לאחר שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי וחכמים אומרים [ה]בחזה ושוק במאי קא מיפלגי אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [ו]בדון מינה ומינה ואוקי באתרה קא מיפלגי רבנן סברי דון מינה ומינה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה ה] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ומינה מה התם בחזה ושוק אף הכא נמי בחזה ושוק ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרה מה זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה ו] לאחר שחיטה אף זבחי שלמי צבור טעונין תנופה לאחר שחיטה ואוקי באתרה התם הוא דחזה ושוק אבל הכא כמות שהן בחיים

רב

ד)**הא כילד.** יתקיימו המקריב דהיינו כהן וידיו תביאנה דהיינו בעלים: **היכא.** אשכחן לחם ז] דלחם למעלה: **במילואים.** דכתיב (ויקרא ח) ומסל המצות אשר לפני ה' וגו' עד וישם על החלבים ועל שוק הימין: **מאי טעמא.** אמרינן דמניח חזה ושוק על אימורין: **ההוא דמייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה.** (א) ח] החלב על החזה וכי הדר רמי ליה ביד המניף אישתכח מה שהיה למעלה היה עכשיו למטה: **ההוא** ט] **היינו דיהיב ליה.** כהן המניף לכהן המקטיר ואישתכח דאימורין שהיו למטה הוו השתא למעלה: **והא קמ"ל.** הנך שלשה קראי דבעינן ג' כהנים דבלאו שלשה לא משכחת דליתהפכי כולי האי: **נישתקל הכתוב.** הושוו שני דינין בפסוק זה דתרתי שמעינן מיניה ולא ידעינן בתר הי מינייהו ניזיל: **להוציא שבעה.** שהשבעה כבשים של עולה הבאין על הלחם בחובת היום לעצרת כדכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם וגו' אין טעונין תנופה עם הלחם: **בין ירכותיהן.** שמשכיב הכבשים על מתניהם על ידו ונותן הלחם על ירך ה)התחתון לחם על הכבשים על ירך התחתון וכבשים על הלחם ירך העליון מוטל על הלחם ובעודן חיין קמיירי: **אין עושין כן.** לתת לחם בין י] ירכים: **על בסמוך.** שיתן הבזיכין של לבונה אצל הסדרים: **כשהוא אומר על הארון את הפרוכת.** דליכא למימר על ממש דהא פרוכת מחילה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים: **הוי** יא] **על בסמוך.** שהיה אצל הארון הכא נמי על שני הכבשים על בסמוך: **מוליך ומביא.** לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבעה רוחות: **מעלה ומוריד לעצור טללים רעים.** הבאין מלמעלה למטה: **שירי מצוה היא.** דלא מעכבא כפרה ולא עיקר מצוה יב] כדאמרינן בפרק שתי מדות (לקמן דף צג:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו ו)הכתוב יג] ז)(לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא כיפר וכיפר: **וכן** יד] **ללולב.** בעינן מוליך ומביא: טו] **לאגרויי.** שטנא: **טעונין תנופה** ח)**שחוטין.** דבחיין לא אילטריך ליה למיתני [דבגופיה כתיב]: **כמות שהן.** (ב) שלמים:

דון

לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם, אלא שאם עשאה לתנופה שירי מצוה שסיירה ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו לא עשה מן המובחר וכיפר, כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך להביא קרבן אחר **וכן לולב.** מוליך ומביא מעלה ומוריד ממטי **ליה.** מוליך **ומייתי.** מביא **גירא בעיניה דשטנא.** הרי זה לחץ בעיניו של שטן שרואה בעיניו שאין בו כח לנתק מעלינו עול מצות **ולאו מילתא היא.** אין נכון לומר כן **לאיתגרויי.** שיתגרה בו שטן שהוא יצר הרע וישיאנו לתעות מעל קונו וימסור עצמו על הדבר (סוכה לז: לח.). **דון מינה ומינה.** כי גמרינן מילתא ממילתא בג"ש גמרינן לה כולה מילתא מינה **דון מינה ואוקי באתרא.** למאי דצריכי גמרינן למאי דלא צריכינן מוקמינן באתרא (יבמות עח:). **כל דבר שאתה למד מחבירו בג"ש או בהיקש הוי למוד ממנו בכל דבריו דון** מינה ואוקי באתרה. מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מגופו ילמד מחבירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מגופו העמידהו על מקומו (זבחים צא:). **פרשה שלמדה דבר מחבירתה בגזירה שוה, אם תעמיד אותו דבר בזו בתורת מה שהיה עומד במקום שלמדתו** משם, דהואיל ולמדתו ממנו על כרחך ממנו תחזור ותלמדנו לכל משפטו, או דון מינה ואוקי באתרה, כלומר לאחר שלמדתו משם והבאתו לכאן העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורשים כאן (שבועות לא.).

במילואים. דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' טז] לקח מלה אחת וגו' עד וישם (את) [על] החלבים (על החזות) ועל שוק הימין וא"ת הא כתיב בתריה ויתן הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו וינף וגו' והא נהפך הלחם למטה כי הני דבסמוך ט): **כדי** לעצור רוחות רעות. שמא לא בכל תנופות עושין כן אלא דווקא בתנופה של שתי הלחם דעצרת וכן לולב משום דאמרינן בפרק קמא דראש השנה (דף טז.) דגזר דין נחתם בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים י) ולבד מן הניענוע שבלולב יש בו הולכה והובאה ובערוך פירש בערך נע צריך לנענע בהולכה והובאה והביא ראיה מהירושלמי תני צריך לנענע שלש פעמים על כל דבר ודבר יז] בעי רבי זירא הכן חד והכן חד או דלמא הכן והכן חד פי' כבר אמרנו צריך ניענוע שלש פעמים בעי רבי זירא ההולכה תיחשב פעם אחת והובאה פעם אחת או דלמא הולכה והובאה פעם אחת נחשבת וצריך להוליך ולהביא ג' פעמים תמן תנינן בנדה פ"ט (דף סג.) בענין ז' סממנים מעבירים על הכתם וצריך לכסכס שלש פעמים על כל אחד רבי זעירא בעי הכן חד והכן חד או הכן והכן חד ולא איפשיט וכיון דלא איפשיט עבדינן לחומרא שלש פעמים בכל אחד ואחד עד כאן לשונו והשתא בעיא דהתם איתא נמי בהש"ס שלנו בנדה בפ' האשה (דף סג.) דבעי רבי ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי חד ואיתויי חד וכיוצא בה לקמן בפ' ואלו מנחות (דף עו.) גבי שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה דבעי ר' ירמיה אמטויי ואיתויי חד או דלמא אמטויי ואיתויי תרי:

רב

מסורת הש"ס

א) [פסחים סג: סוטה לז.], **ב)** סוכה לז: ע"ש, **ג)** [יבמות עח: וש"נ], **ד)** שייך לעיל, **ה)** התחתון הס"ד. צ"ק, **ו)** הכתוב כאילו לא עשה מצוה מן המובחר וכיפר הס"ד. צ"ק, **ז)** רש"ק מ"ז, **ח)** לאחר שחיטה דבחיים לא אילטריך ליה למיתני מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו' דבגופיה כתיב הס"ד וכצ"ל. צ"ק, **ט)** [עי' מה שציינתי בגליון ב"מ סא. תוס' ד"ה אלא], **י)** נ"א והיא גיר' צ"ק ולכך בהניענוע שבלולב כו',

◆

תורה אור השלם

1. שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ: ויקרא י טו
2. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז ל
3. וַיָּשִׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הֶחָזוֹת וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה: ויקרא ט כ
4. בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן: משלי יד כח
5. וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַייָ לַכֹּהֵן: ויקרא כג כ
6. וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה אִשֶּׁה לַייָ: ויקרא כד ז
7. וְשַׂמְתָּ שָׁם אֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסַכֹּתָ עַל הָאָרֹן אֶת הַפָּרֹכֶת: שמות מ ג

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ההוא וכו' ורמי ליה שם החלב: **(ב)** ד"ה כמות שהן שלימים:

◆

גליון הש"ס

גמ' רבי לטעמיה דאמר על בסמוך. עיין לקמן דף עח ע"ב תוספות ד"ה ולא:

◆

מוסף רש"י

על בסמוך. שהיה מושיב שני בזיכי לבונה בין שני הסדרים וסכות על הארון. על כרחך לאו על ממש, דהאי מחילה הואי פרוכת ולא היה סכך (סוטה לז.). מוליך ומביא למי שהרוחות שלו. מצוה זו אנו עושין לשמו כן מראה בהנפתו זאת אומרת. הא דרבי יוסי דקאמר תנופה עוצרת רוחות רעות וטללים רעים. שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעכב כפרה אעפ"כ חשובה היא לעכב את הפורענות דהא תנופה שירי מצוה היא. ואינה מעכבת, כדתניא בתורת כהנים ומייתינן לה בגמרא דיומא (דף ה.)

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הלכה ח:
פה ב מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה יא:
ג [מיי' פ"ה שם הל"ב]:

◆

רבינו גרשום

היכא. הוא לחם: אמר רב פפא במילואים והוה למעלה דכתיב ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן וישם על החלבים ועל שוק הימין: מ"ט. קאמר מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהן: אילימא וכו' אמר אביי ההוא דכתיב את החלב על החזה ההוא כי מייתי ליה כהן מבית המטבחיים ויהיב לאידך כהן המניף בידיה נמצא ביד המקבל החלב למטה והחזה למעלה כדאמרן: ההוא דיהיב ליה. מניף בתר דהניף לכהן אחרינא ביד המקטיר ונמצא החלב למעלה: על שני כבשים להוציא שבעת כבשים שלא יהא מניפו עם הלחם: מניח שתי הלחם בין שתי ירכות הכבשים וישכיבן על צלעותיהן על ידו ומניח שם הלחם בין שתי הירכות ונמצא לחם על גבי ירך האחת וירך האחרת היא על הלחם והנפה זו כשהן חיין: אמר ר' לפני מלך ב"ו אין עושין דבר מגונה כזה אלא מניח זה בצד זה הלחם אצל הכבשים ומניף: וסכות על הארון את הפרוכת והיא אינה על הארון. ממש אלא תלויה לפניה כמחיצה דכתיב והבדילה הפרוכת אלא ש"מ על בסמוך: ואשר הורם היינו מוליך כלומר שמפרישן ממנו: מעכבין את הפורענות. שעוצר רוחות רעות: שירי מצוה היינו שאם לא עשה תנופה אינה מעכבת שהדם הוא שמכפר ולא תנופה ולהכי קרי לה שירי מצוה: ממטי ליה. ללולב גירא בעיני דשיטנא כלומר שעוצרו: זבחי שלמי

◆

שיטה מקובצת

א] היכא אמר רב פפא במילואים. והא דאמר בכל מקום משום דכמו כן יש לחם למעלה בתודה ובאיל נזיר ואית בהו קרא והא דמייתי מילואים משום דכתיב בהו בהדיא [וילפינן מינייהו] אכולהו. תו"ח. עיין ברש"י (דף פא ע"א): **ב]** תיבות אי על שני כבשים נמחק: **ג]** על בסמוך. עיין תוס' (דף עח ע"ב): **ד]** תיבות לאחר שחיטה נמחק: **ה]** טעונין תנופה אף זבחי כו' טעונין תנופה ומינה: **ו]** טעונין תנופה אף זבחי כו' טעונין תנופה ואוקי באתרה ותיבות התם הוא דחזה ושוק נמחק וס"א מה התם כמות שהן אף הכא כמות שהן: **ז]** לחם ולחם: **ח]** ורמי ליה במנא דחלב: **ט]** תיבת היינו נמחק: **י]** בין הירכים: **יא]** הוי אומר על בסמוך שהי' תלויה אצל: **יב]** מצוה היא: **יג]** תיבות לענין מצוה מן המובחר נמחק: **יד]** וכן לולב אות ל' נמחק: **טו]** לאתגרויי: **טז]** לקח חלת: **יז]** הר"ר יעקב מקינון מפרש צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר כלומר (אחד) [אחר] הולכה והובאה למעלה ולמטה ולד' רוחות ינענע ג' פעמים על כל דבר ודבר כלומר (אחר הודו) [בהודו] תחלה וסוף (ואחר אנא) [ובאנא] ה' הושיעה נא:

SHAS MOZNAIM